Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

οἰκογ. τῶν Σησαμοειδομόρφων (Resedaceae) Ἤπ. (Δρόβιαν.) — Δ. Δημάδ., ἔνθ' ἀν. Θ. Χελδράιχ - Σ. Μηλιαράκ., ἔνθ' ἀν.

γρουζερὸς ἐπίθ. ἀμάρτ. *κρουζερὸς* Κέρκ. (Ἀργυρᾶδ.) Ἐκ τοῦ οὐσ. *γ ρ ο ύ ζ α* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. *-ε ρ ό ς*. Τόπος εἰς τὸν ὁποῖον ἀφθονεῖ τὸ φυτὸν *γ ρ ο ύ ζ α*.

γρουζιὰ ἡ, ἀμάρτ. *gρουζιὰ* Κέρκ. (Σιναρᾶδ.) *κρουζιὰ* Κέρκ. (Αὐχιόν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γ ρ ο ύ ζ α* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. *-ι ά*.

Γ ρ ο ύ ζ α **1**, τὸ ὁπ. βλ., ἔνθ' ἀν. : *Τὴ gρουζιὰ τὴ βάνουμε τσὶ πληγὲς* Σιναρᾶδ. *Ὅτα δὴ δράξῃς τὴ gρουζιὰ μὲ ἁλάτι καὶ τὴ βάλῃς ἐπάνω 'ς τὴ bληγή, γιατρεύεται* (*δράξῃς*= ἀνακατέψῃς συνθλίβων) αὐτόθ.

γρούζω *γρύζω Λεξ.* Περίδ. Μπριγκ. *γκρύζω* Ρόδ. *γρούζω* Εὔβ. (Κύμ.) Θρᾴκ. (Αἶν.) Ἰθάκ. Κεφαλλ. Κρήτ. Λευκ. Πελοπν. (Κάμπος Λακων.) — Α. Βαλαωρ., Ἔργ. 3, 67, 110, 208 Α. Λασκαράτ., Ποιήμ., 37 Ι. Πολυλ., Διηγ., 71 Α. Καρκαβίτσ., Ζητιᾶν., 182 Κ. Πασαγιάνν., Μοσκ., 45 Π. Βλαστ., Ἀργώ, 93, 272, 337 Σ. Σκίπης, Κολχ., 75 Ε. Στρατουδ., Κρητικ. ἐμπνεύσ., 63 *gρούζω* Κέρκ. (Ἀργυρᾶδ.) Κεφαλλ. *γρουΐζου* Εὔβ. (Κουρ. Ὀξύλιθ.) *gρουΐζω* Πελοπν. (Κάμπος Λακων.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. *γ ρ ύ ζ ω*. Ὁ τύπ. *γ ρ ο υ ΐ ζ ο υ* πιθανῶς κατ' ἐπίδρασιν τοῦ *κ ο ΐ ζ ω*.

1) Ἐκβάλλω γρυλλισμόν, κυρίως ἐπὶ χοίρων, κυνῶν καὶ λύκων Εὔβ. (Κουρ. Ὀξύλιθ.) Κέρκ. Κεφαλλ. Λευκ. Πελοπν. (Κάμπος Λακων.) — Α. Βαλαωρ., ἔνθ' ἀν. Α. Λασκαρᾶτ., ἔνθ' ἀν. Α. Καρκαβίτσ., ἔνθ' ἀν. Κ. Πασαγιάνν., ἔνθ' ἀν.: *Τὸ γουρούνι gρούζει* Κεφαλλ. *Πάγαινέ του πλύμα τοῦ γουρ'νίου, 'ὲν τ' ἀκούεις ποὺ γρουΐζει τόσην ὥρα;* Κουρ. *Ἄμ-μα γρουΐζῃ τὸ γ'ρούνι, πεινάει* αὐτόθ. *Γρούζ' ὁ σκύλλος, θὰ μὲ δαγκάσ'* Λευκ. *Gρουΐζει τὸ γ'ρούνι* Κάμπος Λακων. *Τὸ σκυλλὶ τήραε τὸν παππᾶ ἄγριο, ἄνοιγε τὸ στόμα του νὰ γρούξῃ, ἔδειχνε τὰ φοβερά του δόντια ἀπειλητικὰ* Κ. Πασαγιάνν., ἔνθ' ἀν. *Τὰ σκυλλιὰ ἔγρουζαν ἀδιάκοπα ρίχνοντας ἀπ' ὥρα σ' ὥρα κ' ἕν' ἀλύχτημα, σὰν ξαφνιασμένα* Α. Καρκαβίτσ., ἔνθ' ἀν. || Παροιμ.

Ἂν εἶχε ὁ χοῖρος διάκριση, | ἔτρωγε καὶ δὲν ἔγρουζε

(ὁ χοῖρος, ἐνῷ ἔχει πρὸ αὐτοῦ τροφήν, τρώγων γρυλλίζει, οἱονεὶ δυσφορῶν. Ὅμοιοι δὲ πρὸς τὸν χοῖρον εἶναι πολλοὶ ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι, ἂν καὶ εὐποροῦν, παραπονοῦνται κατὰ τῆς τύχης) Κεφαλλ. Λακων. || Γνωμ.

Τὸ γρούζει - γρούζει τέσσερους καὶ τὸ bελάζει πέδε
καὶ τὸ γαττὶ καὶ τὸ σκυλλὶ μέρες ἑξήδα πέδε

(ἡ γουρούνα χρειάζεται τέσσαρας μῆνας διὰ νὰ γεννήσῃ, ἡ προβάτα πέντε μῆνας καὶ ἡ γάττα καὶ ἡ σκύλλα ἑξήντα πέντε ἡμέρας) Κεφαλλ. || Ποιήμ.

Κάπου κάπου οἱ λύκοι, | ποὺ ἀνάμεσό τους γρούζουνε
πρὶν νὰ πρωτοχορτάσῃ | μὲ τὰ πηχτὰ τὰ αἵματα

Α. Βαλαωρ., 3, 208.

Μ' ἀφοῦ ἔγρουξε λιγάκι κι ἀλυχτούρησε
ἐσήκωσε τὸ πόδι κ' ἐκατούρησε

Α. Λασκαρᾶτ., ἔνθ' ἀν.

Ἀκούραστη γουρούνα γρούζει

Π. Βλαστ., ἔνθ' ἀν., 272. Συνών. *ο ὐ ρ λ ι ά ζ ω, γ ρ υ λ λ ί ζ ω* **1. 2)** Κρώζω, ἐπὶ πτηνῶν Θρᾴκ.(Αἶν.) Κεφαλλ. — Α. Βαλαωρ., Ἔργ., 3, 67 Π. Βλαστ., ἔνθ' ἀν. Σ. Σκίπης, ἔνθ' ἀν. Ἐμμ. Στρατουδ., ἔνθ' ἀν.: Ποιήμ.

Τὰ νυχτοπούλλια γρούζουνε, χτυποῦνε τὰ φτερά τους

Α. Βαλαωρ., ἔνθ' ἀν.

Ὅταν κοράκοι γρούζουνε, σωπαίνουνε τ' ἀηδόνια

Ε. Στρατουδ., ἔνθ' ἀν.

Καὶ κάθε ταίρι τρυγονιῶν 'ς ἕνα μνημεῖο ἐμπρὸς ἐρωτεμένα γρούζει

Σ. Σκίπ., ἔνθ' ἀν. **3)** Ἐκβάλλω ἄναρθρον καὶ ἄσημον φωνήν, ὁμοίαν πρὸς ζῴου ἢ πτηνοῦ, παραπονοῦμαι, κλαυθμηρίζω Εὔβ. (Κουρ. Κύμ.) Ἰθάκ. Ρόδ. — Ι. Πολυλ., Διηγ., 71: *Τί κλαουνίζεις μωρέ, καὶ γρούζεις σὰ δὸ bίτσουνα;* (*κλαουνίζεις* = κλαῖς σιγαλά, μουρμουρίζεις, *bίτσουνα* = ἀρσενικὸ περιστέρι) Ἰθάκ. *Εἶντα ἔχεις βρέ σύ, τσαὶ γρουΐζεις τόσην ὥρα, 'ὲμ μπαύγεις τώρα!* Κουρ. *Γρούιξε, γρούιξε, ὥσπου ἔσκατσε 'πὸ τὸ κακό της* αὐτόθ. *Βύζαξέ το τὸ σιχαμένο νὰ μὴν γκρύζῃ* Ρόδ.—*Τὸ φάντασμα ἔγρουσε πονετικὰ* Ι. Πολυλ., ἔνθ' ἀν. Συνών. *γ κ ρ ι ν ι ά ζ ω* **A1β**, *γ ό ζ ω* **3**, *μ ο υ ρ μ ο υ ρ ί ζ ω*. **4)** Παράγω ἰδιάζοντα θόρυβον ὡς ἐκ τῆς μετακινήσεως ἀερίων ἐντὸς τῶν ἐντέρων, βορβορύζω Κέρκ.(Ἀργυρᾶδ.) : *Gρούζει ἡ κοιλιὰ* Ἀργυρᾶδ. *Ἀκοῦς πῶς gρούζουνε τ' ἀδερά μου;* αὐτόθ. *Ὅλη τὴ νύχτα τοῦ παιδιοῦ μου ἐgρούζανε τ' ἀδερά του, θ' ἄρπαξε κρύο 'ς τὴ gοιλιά* αὐτόθ. Συνών. *γ ο υ ρ γ ο υ ρ ί ζ ω* **1. β)** Θορυβῶ, γενικῶς Α. Βαλαωρ., Ἔργ., 3, 110 : Ποίημ.

Θέλεις ν' ἀκοῦς τὰ κύματα νὰ γρούζουν, νὰ μουγκρίζουν.

5) Ψιθυρίζω *Λεξ.* Περίδ. Μπριγκ.

γρουμπὰ ἐπίρρ. *Λεξ.* Αἶν. *γρυπὰ* Μακεδ. (Σισάν.) *γκρυμπὰ* Ἤπ. (Ζαγόρ.) Μακεδ. (Ἐράτυρ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γ ρ ο υ μ π ό ς*.

Κυρτῶς, σκυφτὰ ἔνθ' ἀν. **β)** Μεταφ., κρυφίως Ἤπ. (Ζαγόρ.) Μακεδ. (Ἐράτυρ. Σισάν.): *Πήγαινε γρυπὰ - γρυπὰ νὰ χτυπήσῃ τὸ λαγὸ* Σισάν.

γρούμπα ἡ, πολλαχ. *γρύμπα* Ἤπ. Θεσσ. (Κανάλ.) *σγρύμπα* Ἤπ. Θεσσ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γ ρ ο υ μ π ό ς*.

1) Ὕβος, κύφωσις, *κ α μ π ο ύ ρ α* ἔνθ' ἀν.: *Αὐτὸς ἔχ' γρούμπα* Στερελλ. (Φθιῶτ.) *Νιὰ γρούμπα θιόρατ'* Στερελλ. (Γραν.) *Ἡ θειὰ ἡ Λουκῖνα εἶχε τὴν τρανύτερ' γρύμπα ἀπ' οὔλις τσὶ γιαγιὲς* Θεσσ. (Κανάλ.) Συνών. *γ ό μ π α, κ α μ π ο ύ ρ α, κ α ρ β έ λ ι*. **2)** Βῶλος τυροῦ Μακεδ. (Καταφύγ.) Συνών. *γ ρ ο μ π ά λ ι* **2**, *γ ρ ό μ π ο ς* **2**, *γ ρ ο ύ ν τ α* **1**. **3)** Χαίτη ζῴων ἢ πᾶν τὸ θυσανωτὸν εἰς αὐτά, οἷον ἡ οὐρά.

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τοὺς τύπ. *Γρούμπας* Ἤπ. (Ραδοβύζ.) Μακεδ. (Ἔδεσσ. Νάουσ.) Μέγαρ. *Γρουμπᾶς* Ἀθῆν.

Γρουμπία ἡ, Στερελλ. (Περίστ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γ ρ ο υ μ π ό ς*.

Ἡ Ρωσία, εἰς τὴν συνθηματικὴν γλῶσσαν τῶν ἐπαιτῶν, ἔνθ' ἀν.: *Ἡ Γρουμπία γκλαβίζει μπάνικη* (=ἡ Ρωσία εἶναι ἀξιόλογη δύναμη).

γρουμπιάζω Στερελλ. (Παρνασσ. Φτελ.) *γρουμπιάζου* Στερελλ. (Γραν. Ὑπάτ. Φθιῶτ. Φωκ.) *γρυμπιάζου* Θεσσ.(Κανάλ. κ.ἀ.) *γκρυμπιάζου* Μακεδ. (Γαλάτ. Πεντάλοφ.) *σγρουμπιάζου* Ἤπ. Μετοχ. *γρουμπιασμένους* Στερελλ. (Περίστ.) *γρυμπιασμένους* Θεσσ. (Κανάλ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γ ρ ο υ μ π ό ς*.

Ἐνεργ. καὶ μέσ., κυφῶ, κυφοῦμαι, κυρτῶ, κυρτοῦμαι ἔνθ' ἀν. : *Μὴ σκύφτ'ς ἔτσ', κὶ θὰ γρουμπιάσ'ς!* Στερελλ. (Γραν.) *Ἴσιαξι τοὺ κουρμὶ κὶ μὴν πιρπατᾶς ἔτσ' γρυμπια-*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ